

Tsapko A.N.

H.S. Skovoroda Kharkov National Pedagogical University

THE REQUIREMENTS TO MASTER'S DEGREE RECEIVERS AT THE UNIVERSITIES OF UKRAINE IN THE SECOND HALF OF THE 19th CENTURY

Summary

The analysis procedure OF obtaining THE master's degree in higher educational institutions of Ukraine of the late nineteenth century; provides an overview of legal documents governing the receipt of THE master's degree (General Statute of the Imperial Russian Universities (1863), «Regulation on trial for the title to real student and graduate degrees» (1864), General Statute of the Imperial Russian Universities (1884)). Based on the generalization and systematization of existing legal documents characterized the basic requirements made to THE master's degree candidates in the second half of the nineteenth century.

Keywords: master's degree, normative and legislative documents, examination, training, requirements, universities in Ukraine.

УДК 373.5-057.876:811.161.2'42

АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЛІНГВІСТИЧНО ОБДАРОВАНИХ СТАРШОКЛАСНИКІВ ГІМНАЗІЇ

Якимчук М.Ю.

Рівненський державний гуманітарний університет

Козяр М.М.

Національний університет водного господарства та природокористування

У статті розглянуто основні аспекти дослідження проблеми творчих здібностей лінгвістично обдарованих старшокласників гімназії. Уточнено дефініцію понять «обдарованість», «лінгвістична обдарованість старшокласника». Проаналізовано погляди вчених на походження обдарованості. Узагальнено результати досліджень науковцями проблем творчості загалом і творчих здібностей зокрема. Зазначено основні проблеми обдарованих учнів.

Ключові слова: обдарованість, творчі здібності, лінгвістична обдарованість, навчальний процес, самореалізація.

Постановка проблеми. Актуальність проблеми навчання ЛОС зумовлена особливостями сучасного розвитку цивілізації, адже зараз особливо відчутна потреба у висококваліфікованих кадрах, які мають нестандартне мислення, розвинені творчі здібності тощо. Проблема лінгвістичної обдарованості, творчості, інтелекту виходить на перший план у нашому суспільстві, включаючи виявлення, навчання лінгвістично обдарованих учнів, стимулювання творчої праці, соціальний захист обдарованих і талановитих.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Педагогічні проблеми навчання обдарованих учнів розглядали вітчизняні і зарубіжні дослідники: А. Біне, А. Матюшкін, В. Орлов, В. Панов, В. Русалов, В. Теплов, В. Юркевич, В. Ясвін, Ф. Гальт, Дж. Гілфорд, С. Дерябо, Н. Лейтес, О. Матюшкін і ін. Зокрема, професор О. Матюшкін зазначав, що обдаровані завжди творчі, адже якщо немає творчості, то не слід говорити про обдарованість. Він вважав, що в Росії тепер творчий потенціал знижується, і радив берегти таланти. Його думку підтверджує статистика: рівень інтелекту у випускників російських шкіл кожен рік знижується на 1,5-3,0% [8, с. 157]

Теоретичні питання обдарованості досліджували А. Леонтьєв, В. Ананьєв, Г. Костюк, Е. Торранс, О. Ковальов, П. Гальперін, С. Рубінштейн і ін. У працях А. Мудрик, Б. Теплов, Д. Ушаков, І. Зверев, Л. Коваль, М. Лукашевича, М. Холодна, Н. Лейтес, О. Кульчицька, Р. Моляко, С. Науменко, С. Стернберг, С. Тетерського, С. Хлебик, Ф. Гальтон, Ю. Василькової, Я. Пономарьов та ін. Вони розкри-

ли психофізіологічні особливості обдарованості, соціально-педагогічний захист і аналізували соціальну роботу з такими дітьми.

Дослідженню проблем обдарованості присвячено низку дисертаційних досліджень. Наприклад, дисертаційне дослідження В. Коваленка про формування образного мислення в обдарованих учнів старшої школи засобами художньої літератури (2004). Розвиток самосвідомості обдарованих дітей у спільній діяльності досліджувала Н. Куліш (2003). Н. Завгородня дослідила педагогічні умови соціалізації обдарованих учнів у навчально-виховному середовищі загальноосвітнього навчального закладу (2006). Про організацію навчання обдарованих молодших школярів у США провела дослідження Н. Теличко (2006). Варта особливої уваги робота Н. Карпенко, яка вивчила і розробила концептуальну модель генезису розуміння батьками проявів дитячої обдарованості (2009). Дотичне до нашого дослідження М. Румянцевої, яка проаналізувала навчання лінгвістично обдарованих учнів іноземній мові в умовах додаткової освіти (2006). Ю. Паненкова дослідила психолого-педагогічні чинники адаптації обдарованих дітей до умов початкової школи (2014).

Дослідження мовної обдарованості проводять учні США, про що активно пише статті М. Тадеєва. Зокрема, цікава для нашого дослідження робота про практику навчання лінгвістично обдарованих учнів у країнах-членах Ради Європи.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Зауважимо, що раніше досліджували розвиток лінгвістично обдарованих учнів на уроках

**Аспекти досліджень проблеми
творчих здібностей учнів**

№ з/п	Науковці, що досліджували творчі здібності учнів	Аспекти досліджень
1.	Платон, Аристотель, Августин, Гегель, Песталоцці	Проблеми творчих здібностей. Поняття про здібності («не всі люди однаково здатні до одних і тих же обов'язків; тому що люди, за своїми здібностями, дуже різні: одні народжені для управління, інші – для вспомоществованія, а інші – для землеробства й ремісництва») Посилання. Платон
2.	Хуан Уарте.	Теоретико-методологічні передумови формування психології обдарованості, творчої обдарованості.
3.	А. Брушлинський, С. Рубінштейн, О. Тихомиров та ін.	Визначення фундаментальних механізмів функціонування творчих здібностей і мислення, їх рівня й процесів розвитку.
4.	А. Лук	Психологія творчості, мислення і творчість.
5.	Я. Пономарьов	Знання, розумовий розвиток, психологія творчості і педагогіка, мислення і творчість.
6.	П. Енгельмейер	Теорію творчості, творча особистість і творче середовище.
7.	В. Моляко	Психологія творчості, технічна творчість учнів, принципи, механізми, особливості різних видів творчої діяльності, підготовка до творчої праці, творча особистість, творча обдарованість, талант.
8.	О. Аматыєва, Е. Белкіної, А. Богуш, Н. Ветлугіної, Н. Гавриш, О. Дронової, Т. Комарової, Т. Козакової, О. Ушакової та ін.	Проблеми розвитку мовленнєвих творчих здібностей.
9.	Г. Айзенк, Л. Венгер, М. Веракса, М. Лейтес, Р. Стернберг та ін.	Співвіднесення творчих здібностей з максимальним рівнем розвитку розумових здібностей.
10.	О. Кучерявий, Я. Пономарьов та ін.	Визначення творчості як загальних здібностей до переконструювання здобутого раніше досвіду.
11.	Д. Богоявленська, Г. Костюк, А. Маслоу, В. Шадриков, В. Ямницький та ін.	Творчі здібності як інтегральна якість особистості, що об'єднує когнітивну й особистісну сфери і виявляється при дозріванні багатьох психічних структур особистості.
12.	С. О. Сисоєва	Проблеми формування та розвитку творчої особистості, педагогічні технології творчого розвитку учнів, творчості і творчих здібностей; засоби діагностики творчих можливостей учнів.
13.	Г. Ковальова, Н. Вишнякова, Л. Дорфман, Н. Терентьєва, А. Мелик-Пашаєв, Л. Футлик.	Проблеми розвитку творчих здібностей.

іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах, а ми зосередили нашу увагу на аспектах дослідження творчих здібностей лінгвістично обдарованих старшокласників гімназії.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Проаналізувати основні аспекти дослідження проблеми творчих здібностей лінгвістично обдарованих старшокласників гімназії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз вітчизняної і зарубіжної наукової літератури переконав, що талановиті й обдаровані діти здавна цікавили вчених, філософів, педагогів. Показово, що всі вони більшою чи меншою мірою вважали, що неможливо навчати разом талановитих і обділених здібностями. Результати розгляду досліджень науковцями проблем творчості загалом і творчих здібностей зокрема узагальнено в таблиці 1.

Як бачимо, феномен творчості, творчих здібностей завжди привертав увагу дослідників як один із важливих компонентів культури, адже в сучасних умовах постійної жорсткої життєвої і фахової конкуренції найкраще вирішує, працює творча особистість, якій притаманні творчі, зокрема, й лінгвістичні здібності.

Закон України «Про освіту», Національна доктрина розвитку освіти: Україна у ХХІ столітті, Концепція виховання гуманістичних цінностей, Національна програма виховання дітей і учнівської молоді в Україні, Концепція становлення мережі середніх закладів освіти для розвитку творчої обдарованості пріоритетними напрямками в системі

освіти визначають гуманізацію та демократизацію навчально-виховного процесу. Зокрема, у концепції становлення мережі середніх закладів освіти запропоновано алгоритм створення навчальних закладів для обдарованих дітей: підготовчий етап (розробка концепції, статуту, навчальних планів, програм, критеріїв вияву обдарованої молоді – реєстрація статуту, визначення юридичної адреси, джерел фінансування), організаційний (прийняття органом місцевого самоврядування рішення про створення закладу – дидактичне та інформаційне забезпечення), апробаційний (організація навчально-виховного процесу, реалізація змісту освіти, формування колективу – аналіз роботи – коригування – окреслення перспектив діяльності), технологічний (функціонування на основі результатів апробації). Визначено оптимальні норми кількості закладів для обдарованих дітей: у обласних центрах – 3-5% від загальної кількості закладів; у сільській місцевості – до 3%. Розподілено час між базовим компонентом (70-80%) і варіативним (20-30%), наголошено на національному компоненті освіти [7].

Одним із соціальних інститутів, у якому навчаються лінгвістично обдаровані учні, є гімназії, діяльність яких регулюється Конституцією України, Законом України «Про освіту» (1060-12 п. 6 ст. 36), у якому передбачено, що для розвитку здібностей, обдарувань і талантів учнів створюють гімназії, ліцеї, колеґіуми, різні типи навчально-виховних колективів, об'єднань тощо. Ця норма закону стимулювала відкриття навчальних закладів, покликаних

відродити і примножити інтелектуальний потенціал України, дати можливість учням здобути знання понад обов'язковий загальноосвітній рівень, розкрити та сприяти реалізації їх індивідуальних творчих здібностей і обдарувань [6]. Статистично встановлено, що найобдарованіших дітей держава підтримує, заохочує: нараховує стипендії (підвищені (за відмінне навчання), ректорські (за особливі наукові, навчальні, спортивні, творчі загалом заслуги в навчальному закладі), мера міста, Президента України і ін.), направлення на навчання і стажування до провідних вітчизняних і зарубіжних освітніх, культурних центрів і ін. Безумовно, що важлива роль у підтримці лінгвістично обдарованих учнів належить Малій академії наук (МАН) України. У 27 її територіальних відділеннях навчається приблизно 30 тисяч учнів. Працюють із ними досвідчені науково-педагогічні працівники з 35 ВНЗ і наукових установ Національної академії наук України.

Показово, що в 1993 р. в Страсбурзі було прийнято Рекомендації щодо освіти обдарованих. Досліджували проблеми лінгвістично обдарованих учнів у Німеччині Х. Вагнер, Х. Вальберг, у Великій Британії – К. Річардсон, в Іспанії: К. Розелло, Л. Санчес, у Фінляндії К. Тіарі, в Нідерландах Х. Небер і К. Хеллер.

В Україні проблемами розвитку лінгвістичного інтелекту займається В. Тименко.

У Росії провідні науковці вважають, що ефективному розвитку обдарованих учнів сприяє не лише навчальна, а й виховна робота. Зокрема, в цьому переконані автори «Петербурзької концепції виховання», яку створено під науковим керівництвом професора І. Колесникової в 1993 році [6]. Вони закликають педагогів стимулювати в учнів творче ставлення до світу, до людей, до себе тощо. Вважають, що це здійсниться, якщо створити такі педагогічні умови: усвідомлення особистістю своєї неповторності, вміння подивитися на себе збоку, здатність до саморефлексії, самодіагностики; вироблення вихователем певних життєвих цінностей, які є в гуманістичній парадигмі, відповідальність перед собою та іншими за вибір життєвого шляху; розвиток самостійності та креативності мислення; формування когнітивних характеристик, які забезпечують свободу орієнтування в різних життєвих ситуаціях; розвиток і удосконалення індивідуальних каналів і способів сприйняття світу, оволодіння внутрішніми ресурсами фізичного, психічного, морального самовдосконалення; розкриття творчих задатків і здібностей, оволодіння креативними формами самовираження у всіх сферах буття. Виходячи з цього, завдання вчителя – допомогти учневі адаптуватися до навчального середовища, опанувати нові соціальні ролі, створити імідж: свій стиль поведінки, спілкування, манеру одягатися, відшукувати свої теми, свої питання в галузі культури; сприяти самореалізації учнів тощо.

Проблему обдарованих дітей здавна досліджують, тому вона має тривалу історію. Термін «обдарований» першим використав А. Трей у 1839 році в значенні «геній». Щодо походження обдарованості існують два основні погляди – соціальний і генетичний, інформацію про які представлено в табл. 2.

Однак, ціла низка дослідників вважають обдарованість багатовимірним явищем. Так, за переконаннями Р. Стернберга, обдарованість – багатовимірне утворення, її не можна зводити ні до коефіцієнта інтелектуальності, ні до креативності, ні до мотивації. Вона унікальна, тому вчителю слід враховувати різноманітність і винятковість форм її вияву. Аналогічно точки зору дотримується й іта-

лійський дослідник Дж. Рензулі, за визначенням якого обдарованість – «результат поєднання трьох характеристик: інтелектуальних здібностей, творчого підходу, наполегливості». З точки зору деяких російських учених, обдарованість – це системна якість психіки, що розвивається протягом усього свідомого життя і визначає можливість досягнення людиною вищих результатів у одній або декількох видах діяльності порівняно з іншими людьми.

Таблиця 2

Погляди вчених на походження обдарованості

Соціальний	Більшість людей від народження однаково наділені розумом і різниця в рівні їхніх здібностей зумовлена різницею життєвих умов (Дж. Локк, К. Гельвецій)
	Обдарованість – поширене явище (В. Ефроїмсон).
Генетичний	Обдарованість – вроджене, рідкісне явище, що успадковується від батьків і навіть через покоління (Ф. Гальтон, Р. Стернберг).
	Обдарованість – системно-особистісне утворення, зумовлене природними особливостями організму людини (О. Кульчицька).

Слід зазначити, що інші дослідники, зокрема, Ю. Гільбух [3], виокремлюють загальну (розумову) і спеціальну (лінгвістичну, художню, спортивну) обдарованість. Тому, якщо застосувати аналогію, запропоновану Г. Айзенком [1], то проблема виміру дослідження обдарованості спрощується: слід лише вказати на ту феноменологію, в якій проявляє себе обдарованість. У якості такого зовнішнього прояву для обдарованості є творчість. Саме в цьому полягає привілейоване становище обдарованості серед інших якостей людської психіки. У своєму дослідженні ми обмежимося лише однією феноменологією – лінгвістичною.

Погляди вчених на сутність понять «обдарованість», «лінгвістична обдарованість» представлені у табл. 3.

Дослідження категорії обдарованості зумовлює необхідність уточнення ключових понять дослідження, зокрема, обдарована дитина, лінгвістично обдарований старшокласник тощо.

Важливість вищезокреслених проблем зумовили в ХХІ ст. потребу наукових пошуків педагогів, психологів, науковців, загалом людей небайдужих до проблем розвитку творчих здібностей лінгвістично обдарованих учнів.

Для виявлення ЛОС учителі повинні бути обізнані з концепцією обдарованості, розуміти дефініцію понять «здібність», «лінгвістична обдарованість», знати психолого-педагогічні особливості лінгвістично обдарованих учнів, види обдарованості, специфіку роботи з такими учнями. Платон вважав, що юні обдарування треба навчати окремо, а Конфуцій пропонував інтенсивно розвивати саме таких дітей, бо в них гарантія майбутнього нації [10].

Спираючись на сучасну науку про творчість, С. Сисоева поставила за мету адаптувати сучасні підходи до визначення творчої особистості та її структури до моделі творчої особистості і структури творчих можливостей учня. Вона визначила обдарованість, як цілісний вияв здібностей людини в діяльності, як загальну якість інтегрованої в діяльності сукупності здібностей [12, с. 130].

Науковець зазначає, що міра вияву обдарованості різна і визначають її за такими показниками: – мірою вияву окремих здібностей;

Сутність понять «обдарованість», «лінгвістична обдарованість»

№ з/п	Сутність понять «обдарованість», «лінгвістична обдарованість»	Автор
1.	Обдарованість – це індивідуальна своєрідність здібностей людини, яка має природні здібності особистості як сили, яка є початковою внутрішньою спонукою розвитку здібностей.	Г. Костюк
2.	«Обдарованість» – набір здібностей. Обдарованість виявляється в схильності до праці, в потребі дитини займатися певним видом діяльності.	Н. Лейтес
3.	Обдарованість – поєднання здібностей людини, сукупність її особистісних характеристик.	Л. Слободянюк
4.	Обдарованість – високий рівень розвитку загальних і спеціальних здібностей.	В. Чудновський і В. Юркевич
5.	Інтелектуальна обдарованість – рівень розвитку і тип організації індивідуального ментального досвіду, що забезпечують можливість творчої інтелектуальної діяльності. Йдеться про креативність, що пов'язана зі створенням суб'єктивно і об'єктивно нових ідей, нестандартністю підходів до вирішення окресленої нами проблеми.	М. Холодна
6.	Обдарованість характеризується здатністю продукувати нові ідеї, винаходи, а творча обдарованість породжує інші види обдарованості.	В. Степанов
7.	<i>Лінгвістична обдарованість</i> – це результат сполучення вищих за середні лінгвістичних здібностей людини, високого рівня лінгвістичної креативності, достатньої мотиваційної бази та сукупності сприятливих факторів для розвитку обдарованої особистості.	О. Кульчицька, О. Музика
8.	<i>Структура лінгвістичної обдарованості</i> та основні її чотири компоненти: – психофізіологічні особливості людини, різні види пам'яті та мислення, увага тощо. – наявність та рівень розвитку лінгвістичних здібностей. Людина, в якій лінгвістичні здібності розвинені у необхідній мірі, зможе, за сприятливого впливу інших структурних компонентів, досягти розвитку лінгвістичної обдарованості. – особистісний аспект кожного, хто прагне досягти розвитку лінгвістичної обдарованості. – лінгвістична креативність, як складовий компонент лінгвістичної обдарованості, має стати рушійною силою такого розвитку. Креативність обумовлює ступінь нестандартності запропонованого рішення і визначається можливістю переходу повсякденної проблеми у власну проблему, що потребує творчого розв'язання.	Д. Ліференко

– мірою інтегрованості окремих здібностей у діяльності.

Цікавий і її поділ обдарованості на типи:

А. *Інтелектуальна обдарованість* (виявляється в здатності до навчання, супроводжується швидкістю розумової діяльності: швидким «схоплюванням» і засвоєнням, швидким узагальненням матеріалу значного обсягу тощо, так звана «шкільна обдарованість»).

Б. *Творча обдарованість* – як чуттєвість до проблем, недоліків, прогалин в знаннях, відсутності елементів дисгармонії (П. Торренс).

Усі інші «види» обдарованостей (розумова, соціальна, моторна, практична) вона відносить до одного з двох вищеназваних типів.

Як бачимо, що дефініції понять «обдарованість», «обдаровані учні», є чимало, проте у дослідженні використовуємо визначення обдарованості, яке пропонує Н. Волкова. Вона розуміє обдарованість як індивідуальну потенціальну своєрідність задатків людини, завдяки яким вона може досягти значних успіхів у певній галузі діяльності [2]. Зважаючи на задеклароване дослідження проблеми розвитку творчих здібностей ЛОС, ми підтримуємо Н. Волкову, адже одним із задатків людини, які слід розвивати, є її мовні вміння, розвинувши які, можна досягти значних успіхів у житті і у фаховій діяльності.

У широкому розумінні ЛОС будемо вважати тих, які мають підвищений інтелектуальний розвиток, відмінну довгострокову пам'ять, розвинуте конкретне і абстрактне мислення, мають мовну інтуїцію (чуття мови) із загостреною мовною рефлексією (здатністю замислюватися над своїм мовним чуттям), вміють застосовувати мовознавчу теорію на практиці, досягають особливих успіхів під час навчання, багато і вдумливо читають, активно аналізуючи прочитане, мають багатий словниковий запас (не просто знають певну кількість слів, але й активно, доречно їх використовують); здатні вивчати мову в реальних процесах спілкування (комунікативна лінгвістика), заняття для них цікаві лише

тоді, коли використовують інноваційні методи навчання (дослідницький, метод проектів і ін.), вони із особливим задоволенням виконують складні мовні завдання [14].

Проте слід визнати, що ЛОС не завжди можуть творчо розвивати свої здібності, самореалізуватися під час навчального процесу. Проблеми можуть бути як у самих учнях, так і в тому, що не створено належних умов для цього. Тому сучасні науковці теоретики і практики, педагоги тощо почали цю проблему активно досліджувати. Вважаємо, що для нашої роботи слід проаналізувати поняття самореалізації, адже лише ті ЛОС, які здатні творчо самореалізуватися, використовуючи свої лінгвістичні здібності, можуть у повній мірі розкрити себе і принести користь собі, швидше досягаючи кар'єрного росту, і суспільству.

Недашківська М. проаналізувала самореалізацію особистості в культурологічному аспекті, пояснила індивідуальну самореалізацію як цілісний життєтворчий процес, обумовлений культурно-історичним контекстом. У дослідженні наголошено, що свідомо поставлена особистістю мети своєї діяльності і знаходження індивідуально значимих цілей є необхідними умовами самореалізації особистості [9, с. 56].

Поділяємо думку В. Андреева, І. Мартинюка, Я. Пономарьова, які розглядають самореалізацію особистості, як реалізацію власними зусиллями свого творчого (для нашої роботи лінгвістичного) потенціалу, що визначається об'єктивними можливостями і внутрішніми особистісними якостями, серед яких особливу роль відіграють творчі здібності та індивідуальне ставлення до творчості.

Спостереження навчального процесу гімназій м. Рівного дозволяють зазначити, що є ряд недоліків у процесі роботи з ЛОС. Чи не найважливіший із них, на думку В. Демченка, з яким ми погоджуємося, незадовільний стан готовності вчителів різних категорій до роботи з ЛОС. Він акцентує увагу на можливості позитивних зрушень у організації роботи з лінгвістично обдарованими учнями за умо-

ви спеціальної підготовки педагогів у вищій школі, системі післядипломної педагогічної освіти, методичної підготовки за місцем роботи, систематичної, продуманої самоосвіти [4]

Зокрема, З. Шевців виокремлює такі проблеми обдарованих учнів: *прояв агресивних реакцій: непряма, вербальна, фізична агресія; неприязнь до школи; ізоляція від однолітків; конформізм; занурення у філософські проблеми (потойбічне життя, релігійні вірування); невідповідність між фізичним, інтелектуальним і соціальним розвитком; почуття незадоволеності; гіперчутливість; потреба в увазі дорослих та ін.* [13].

Кецик І. наголошує, що для того, щоб сформулювати відповідальність (ми вважаємо, що мовну відповідальність теж), слід розвивати самодисципліну, самоконтроль, самооцінку, навчати підпорядковуватися вимогам суспільства, чинити відповідно до моральних і правових норм.

Висновки з даного дослідження. Отже, виявлення мовно здібних учнів і навчальна робота з ними – актуальне завдання сучасних гімназій. Цікаво, що за останніми даними психологічних досліджень обдарованими є не більше 5-6% дітей. В. Соловійова у своїх дослідженнях зазначає, що беручи до уваги генетично закладені в кожній дитині здібності й різноманіття видів обдарованості, можна припустити, що потенційно кожна дитина – обдарована [11].

Проаналізувавши філософську, психологічну та педагогічну літературу, вивчивши досвід гімназій України, маємо підстави стверджувати, що проблема підготовки ЛОС реалізується через взаємодоповнюючу діяльність вчителів і учнів із метою розвитку в останніх мовних творчих здібностей. Проте єдиної думки не знайдено. Тому вважаємо, що ця проблема вимагає подальшого дослідження у визначеному нами напрямку.

Список літератури:

1. Айзенк Г.Ю. Интеллект: новый взгляд / Г.Ю. Айзенк // Вопросы психологии. – 1995. – № 1. – С. 111-131.
2. Волкова Н.П. Педагогика: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н.П. Волкова. – К.: Видцентр «Академвидав», 2003. – 576 с.
3. Гільбух Ю.З. Розумово обдарована дитина. Психологія, діагностика, педагогіка / Ю.З. Гільбух – К.: РОВО «Укрвузполіграф», 1992. – 82 с.
4. Демченко В.В. Технологія діагностики готовності педагогічних працівників до роботи з обдарованими дітьми: навч.-метод. посіб. / В.В. Демченко – Рівне: РОІППО, 2007. – 25 с.
5. Інформаційний збірник Міністерство освіти і науки України» № 24, грудень 2002 рік.
6. Колесникова И.А. Программа и словарь педагогических понятий по проблеме воспитания. Петербургская концепция / И.А. Колесникова, Л.С. Нагавкина, Е.Н. Барышников. СПб., 1994. – 97 с.
7. Концепція становлення мережі середніх закладів освіти для розвитку творчої обдарованості Затв. рішенням колегії М-ва освіти України від 26.06.1996 р. № 9/5-4 (Інф. зб. М-ва освіти України. – 1996. – № 17-18) Куліш Н.М. Розвиток самосвідомості обдарованих дітей у спільній діяльності: дис. ... канд. психол.наук: 19.00.07 / Ніна Михайлівна Куліш. – К., 2003. – 163 с.
8. Матюшкин А.М. Концепция творческой одаренности / А.М. Матюшкин // Вопросы психологии. – 1989. – № 6. – С. 89-94.
9. Недашковская М.А. «Самореализация личности как культурно-исторический феномен» / М.А. Недашковская // Проблемы философии. Респуб. межведом, науч. сб. – К.: Высшая школа, вып. 7. – С. 51-59.
10. Нижник Г. Авторська корекційна розвивальна програма для обдарованих дітей / Г. Нижник // Психолог. – № 25. – 2006. – 114 с.
11. Соловійова В.С. Творчі завдання для обдарованих дітей / В.С. Соловійова // Початкове навчання та виховання. – 2008. – № 22-24.
12. Сисоева С.О. Педагогічна творчість: Монографія / С.О. Сисоева. – Харків-Київ: Каравела, 1998. – 380 с.
13. Шевців З.М. Основи соціально-педагогічної діяльності: Навчальн. посібн. / З.М. Шевців – К., Видавництво: Пул, 2012. – 246 с.
14. Якимчук М.Ю. Роль сучасних педагогічних технологій у процесі вивчення української мови лінгвістично обдарованими старшокласниками гімназії / М. Якимчук, М. Козяр // Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика: Збірник наукових праць. Випуск 12 // І.С. Волощук (головний редактор) та інші. – К.: ІОД, 2014. – С. 19-26.

Якимчук М.Ю.

Ровенский государственный гуманитарный университет

Козяр Н.Н.

Национальный университет водного хозяйства и природопользования

АСПЕКТЫ ИССЛЕДОВАНИЯ ПРОБЛЕМЫ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ ЛИНГВИСТИЧЕСКИ ОДАРОВАННЫХ СТАРШЕКЛАСНИКОВ ГИМНАЗИИ

Аннотация

В статье рассмотрены основные аспекты исследования проблемы творческих способностей лингвистически одаренных старшеклассников гимназии. Уточнено определение понятий «одаренность», «лингвистическая одаренность старшеклассника». Проанализированы взгляды ученых на происхождение одаренности. Обобщены результаты исследований учеными проблем творчества вообще и творческих способностей в частности. Указаны основные проблемы одаренных учащихся.

Ключевые слова: одаренность, способности, лингвистическая одаренность, учебный процесс, самореализация.

Yakymchuk M.U.

Rivne State Humanitarian University

Kozyar M.M.

National University of Water Management and Nature

ASPECTS OF RESEARCH PROBLEMS CREATIVE ABILITIES LINGUISTICALLY GIFTED HIGH SCHOOL STUDENTS FROM GYMNASIUM

Summary

The article discusses the main aspects of the research problem, creative abilities linguistically gifted high school students gymnasium. Clarified definition of the concepts of «talent», «linguistic talent of high school student». The views of scientists on the origins of giftedness. The results of research scientists in general problems of creativity and creative abilities in particular. Outlines the problems of gifted students.

Keywords: talent, creativity, linguistic talent, learning process, self-realization.